

*Laser light treatment refers to IPL (Intense Pulsed Light)
Creative Visualization

छोटकरी

पत्रकार बस्नेत हिरासतमै ललितपुर (कास)- प्रहरीले नियन्त्रणमा लिइएका ‘खोजतलास’ साप्ताहिकका प्रधानसम्पादकलाई ४ दिन हिरासतमा राख्न म्याद थप गरिएको छ । बस्नेतलाई प्रहरीले सोमबार समाचार साभार गरी अनलाइनमा प्रकाशित गरेको आरोपमा ठेचोथित घरबाट हल्कडी लगाएर नियन्त्रणमा लिएको थियो । बस्नेत पक्राउबारे प्रेस काउन्सिललाई जानकारी दिइएको छैन । बस्नेतलाई एक महिनाअघि मात्र प्रहरीले समाचार लेखेर फँसबुक र पत्रिकाको अनलाइन वेबसाइटमा सेयर गरेको भरमा नियन्त्रणमा लिएर दिनभर थुनेर छोडेका थिए । त्यातिबेला बस्नेतले ‘हरिसिद्धिको जग्गा कब्जा गर्न नेकपाको नेताको गिर्दै नजर मन्त्रीका भतिजोद्वारा मालपोतका कर्मचारीलाई सरुवा गर्ने धम्की’ शीर्षकमा समाचार लेखेका थिए । यो मुद्दामा प्रेस काउन्सिलले नै मिलापत्र गराएको थियो । बस्नेतले दृष्टि साप्ताहिकमा भदौ १९ मा ‘हरिसिद्धिको जग्गा गैरकानूनी रूपमा बिक्री गर्न सांसदकै दबाब’ समाचारलाई शीर्षक परिवर्तन गरेर आफ्नो पत्रिका र अनलाइनमा प्रकाशित गरेका थिए ।

किर्ते गरी जग्गा बेच्ने ४ पक्राउ काठमाडौँ (कास)- राजधानीको वृढानीलकण्ठस्थित ४० आना जग्गा किर्ते गरी बेचेको आरोपमा प्रहरीले चाबहिल मालपोत कार्यालयका शाखा अधिकृतसहित ४ जनालाई पक्राउ गरेको छ । पक्राउ परेकामा मालपोत कार्यालयका अधिकृत खगेन्द्र अर्याल, नासुब्रय रघुनाथ तिमिल्सिना, रञ्जनकुमार खरेल र जमुनाकुमारी श्रेष्ठ छन् । मालपोत कर्मचारीको मिलेमतोमा चन्दनकृष्ण कायस्थको वृढानीलकण्ठ ७ ‘पा’ को कित्ता नम्बर ३२३, ३२५ र ३२९ को जग्गा किर्ते गरी श्रीकृष्ण देवकोटा र ध्रुवप्रसाद भट्टराईको नाममा पास गरिएको थियो । उक्त जग्गा ६ करोड रूपैयाँ बराबरको हो ।

अस्ट्रेलियामा ३ नेपालीको मृत्यु अस्ट्रेलिया (कास)- दुई साताको अवधिमा अस्ट्रेलियाको सिड्नीमा ३ नेपालीको मृत्यु भएको छ । मृत्यु भएकामा एक विवाही, एक नेपाली युवा र नेपालबाट आफन्त भेट्न सिड्नी आएको महिला रहेको अस्ट्रेलियास्थित नेपाली दूतावासले जनाएको छ । एनआरएन पदाधिकारीका अनुसार चार वर्षअघि विवाही भिसामा अस्ट्रेलिया आएका पोखराका सन्तोष धमला शुक्रवार वायुक्रममा गएको लामो समयसम्म बाहिर ननिस्किएपछि साथीहरूले वहारीलाई खबर गरेका थिए । उनलाई उपचारका लागि अस्पताल लीएर पनि बचाउन सकिएन । सिड्नीकै हर्नस्वीमा बसोबास गर्ने मेहन्ड श्रेष्ठको सोमबार मृत्यु भएको छ । नर्थसोर तोप्लज कम्प्युनिटीका उपाध्यक्ष सरोज पाण्डेका अनुसार राति सुतेको समयमा अचानक विरामी परेका उनको उपचारका क्रममा अस्पतालमा मृत्यु भएको हो । दुवैको शव कोरानको कार्यालयमा राखिएको छ । चितवन घर भई करिव ७ महिनाअघि सिड्नीको पेन्टहस्टमा रहेका आफन्त भेट्न आएकी कौशिला त्यौपानेको समेत करिव दुई साताअघि मृत्यु भएको दूतावासले जनाएको छ ।

चिकित्सक तिबारीको मृत्यु काठमाडौँ (कास)- पशु चिकित्सक डा. विष्णुबाबु तिबारीको सोमबार श्रमनमा मृत्यु भएको छ । ओमनको रायल दिवान कोर्टअन्तर्गत अल वस्ता जंगली जनावर संरक्षण केन्द्रमा कार्यरत तिबारीको सडक दुर्घटनामा मृत्यु गएको हो । मरुभूमिमा रहेका जनावरलाई पानी लिएर गएको टयाकी पल्टिँदा उनलाई थिचेको थियो ।

बैठक रोकिएकामा आपत्ति काठमाडौँ (कास)- राष्ट्रिय जनता पार्टीका सांसद बृषेशचन्द्र लालले बोलाइसकिएको अन्तर प्रदेश परिषद बैठक अचानक स्थगित गरिनुको कारण माग गरेका छन् । राष्ट्रिय सभा बैठकको विशेष समयमा उनले परिषद् बैठक स्थगित गरेर संघीय सरकारले प्रदेशले भोगिरहेका समस्या समाधानमा उदासीनता देखाएको आरोप लगाए । ‘प्रदेश सञ्चालनमा धेरै प्रकारका बाधा देखिएका छन् । परिषद् बैठक धेरै पहिले बोलाइसक्नुपर्ने थियो तर बोलाइदिएँ, उनले भने, ‘आइतबार बोलाइएको बैठक पनि विनाकारण स्थगित गरियो । यो शुभ सकेत होइन ।’ केन्द्र सरकार संघीय राज्य प्रणाली सञ्चालनमा गम्भीर नदेखिएको उनको भनाइ थियो । उनले पत्रपत्रिकामा आएजस्तै मुख्यमन्त्रीहरूकै भेलाका कारण परिषद बैठक स्थगित गरिएको भए खेदजनक हुने बताए । संघीयतामा प्रदेश सरकारबीच साक्षा धारणा विकास हुनु राम्रो पक्ष रहेको भन्दै उनले त्यसबाट केन्द्र सरकार बिचिकनेले आशका जन्माएको उल्लेख गरे ।

स्याङ्जाको पुतलीबजार ३ मा रहेको पुण्यशिला आधारभूत विद्यालयका विद्यार्थी नृत्य प्रस्तुत गर्दै । उनीहरूले विद्यालयमा नृत्यमाफत दिवा खाजाको माग गरेका थिए ।

 तस्विर : प्रतीक्षा काफ्ले

कतारले दिन्छ ३० रियाल, कामदारको हातमा ६ रियाल

■ **होम कार्की**, (दोहा, कतार)

कतारमा निर्माण क्षेत्रमा कार्यरत कामदारका लागि प्रतिघण्टा २० रियाल छुट्टयाएर पनि उनीहरूको हातमा भने जम्मा ६ रियाल मात्रै पर्ने गरेको छ । कतार सरकारका आयोजनामा काम गर्ने कामदारका लागि प्रतिघण्टा ३० रियाल ज्वाला छुट्टयाइएको हो । आयोजनाको मुख्य ठेकेदार कम्पनीलाई कामदारका लागि कतार सरकारले यो रकम उपलब्ध गराउँछ । तर, ठेकेदार कम्पनीले भने विभिन्न कामदार सप्लाई कम्पनीबाट कामदार ल्याउँदा ज्वाला घट्टेर ६ रियाल पुग्ने गरेको छ ।

‘मैले कतारका धेरै उच्च अधिकारीहरूसँग भेट गर्दा प्रतिघण्टा ३० रियालसम्म कामदारका लागि दिएको पाएँ । तर कामदारको हातमा भने ६ रियाल मात्रै परिरहेको स्थिति छ,’ कतारका लागि नेपाली राजदूत रमेशप्रसाद कोइरालाले कान्तिपुरलाई भने । कतारले सुरक्षार्कमीका लागि १२ हजार रियाल (भन्दा ३ लाख ८४ हजार रूपैयाँ) सम्म भुक्तानी गरेको छ । ‘कतार फाउन्डेसनको प्रमुख कार्यकारी अधिकृतले कतार फाउन्डेसनमा कार्यरत नेपाली सुरक्षार्कमीलाई १२ हजार रियाल तलब दिइरहेको जानकारी दिएका थिए ।

तर, उनकै कार्यालयबाहिर भेटिएका नेपाली सुरक्षार्कमीले भने मासिक १४ सय रियाल मात्रै हात पर्ने गरेको बताए,’ कोइरालाले भने ।

ती सुरक्षार्कमी कतार फाउन्डेसन आफैँले भर्ना गरेका होइनन् । ‘हामी सप्लाई कम्पनीबाट आएका हौं । कतार फाउन्डेसनले कति तलब दिन्छ हामीलाई थाहा हुन्न । हाम्रो कम्पनीले भने १४ सय रियाल मात्रै दिन्छ’ ती सुरक्षार्कमीले राजदूत कोइरालालाई भनेका थिए । कतार सरकारले तोके अनुसार कामदारले किन तलब पाउँदैनन् ? ‘मुख्य कन्ट्याक्टर र सप्लाई चेतको सम्बन्धले कामदारको तलब घट्टदै जान्छ,’ कोइरालाले भने, ‘जति सप्लाई कम्पनी बढ्दै गयो, त्यति नै कामदारको ज्वाला घट्टदै जान्छ ।’

ठेक्का लिने मुख्य कम्पनीसँग चाहिने कामदार आफैँसँग हुँदैन । उसले काम गर्न चाहिने हजारौँ कामदार पालेर राख्दैन । ‘मुख्य ठेकेदार कम्पनीले ठेक्का हात पछ्छ । आवश्यक जगस्थी ल्याएर कार्यस्थल खटाउने जिम्मा दोश्रो कम्पनीलाई दिन्छ । दोश्रो कम्पनीले पनि विभिन्न कम्पनीबाट कामदार संकलन गर्छ,’ नेपाल कतार व्यवसायी सघका महासचिव सागर नेपालले भने, ‘चार/पाँचवटा एजेन्टको तह पार गरेपछि मात्रै कामदार पाउँछ ।’

कामदारको बासस्थान, ल्याउने/पठाउने दुईतर्फा हवाई टिकट, खानाको व्यवस्था, उपपदान र सवारी प्रबन्ध मिलाउन निकै भन्कटिलो हुने हुँदा मुख्य ठेकेदार कम्पनीले कामदारहरू सप्लाईवाटै लिने नेपालले बताए ।

कतारी श्रम ऐनअनुसार दोश्रो कम्पनीले कामदार सप्लाई गर्नु गैरकानुनी हो । तर मुख्य ठेकेदारले दोश्रो पक्ष बनाउँदै कामदार आपूर्ति गर्छ । ‘तह बढ्दा कमिसन पनि बढ्छ । अनि काम गर्ने कामदारको हातमा

सप्लाईको माध्यमबाट कामदारलाई काममा लगाउँदा श्रमअनुसारको ज्वाला पाउन बञ्चित

बढाउँदै आएका छन् । कामदार पठाउने देशले कामदारको न्यूनतम तलब तोके पनि कतार सरकार आफैँले तोकेको छैन । कतारको प्रशासनिक विकास, श्रम तथा सामाजिक सन्चालयले कम्तीमा ७ सय ५० रियाल (२२ हजार ५ सय रूपैयाँ) भन्दा तलको करारपत्रमा प्रमाणीकरण गर्ने गरेको छैन । नेपालले सन् २०१३ जनवारीदेखि लागू हुने गरी नेपाली कामदारलाई न्यूनतम तलब खानासहित १२ सय रियाल (३६ हजार रूपैयाँ) दिनुपर्ने मापदण्ड तोकेको थियो । भन्दा ४० प्रतिशत कम्पनीले पनि यो मापदण्डलाई लागू गरेको छैन । दूतावासबाट अनिवार्य मागपत्र प्रमाणीकरण भएपछि नेपालको मापदण्ड पुरा नगर्ने कम्पनीलाई कामदार दिन रोकेंको राजदूत कोइरालाले बताए ।

अधिकारवादीहरू कतारले प्रतिघण्टा भन्दा एकमुष्ट रूपमा हातमा पर्ने तलब दिनुपर्ने माग गर्दै आइरहेका छन् । कतार श्रम बजार सुधारको दिशातर्फ उन्मुख छ ।

कामदारको तलब सुरक्षाका लागि उसले गरेको प्रयास सफल देखिएको छ । खुल्ला बजार भनेर कामदारको तलब नतोक्ने कार्यलाई हिलाइ गर्नुहुन्न,’ अन्तर्राष्ट्रिय श्रमअनुसारको ज्वाला नपाएको भन्दै अन्तर्राष्ट्रिय अधिकारकर्मीहरूले कामदारको मासिक तलब नै कतारले तोक्नुपर्ने दबाव

पाउने ज्वाला तोक्नैपर्छ ।’

श्रेष्ठले जिल्ला अदालतमा ‘मलाई कूटपट गरी बयान तथा सनाखतको कागज बनाइयो । जाहेरीमा उल्लिखित सिलवाल भन्ने फराग थिए । प्रहरीले आफ्ना जवान श्रेष्ठलाई यातना दिई ‘म, विष्णु सिलवाल र शिता लामाले दोहोरी रेस्टुरेन्टमा वियर खाएको र पछि गेस्टहाउसमा लगेर बलात्कार गरी आफूले हत्या गरेको’ भनी लेखिएको बयानमा जबर्जस्ती सही गराउँछ ।

श्रेष्ठले जिल्ला अदालतमा ‘मलाई कूटपट गरी बयान तथा सनाखतको कागजमा सही गराएको हो । मैले कसैलाई मारेको छैन । मलाई प्रहरीले विभिन्न शारीरिक तथा मानसिक यातना दिएका प्रहरी उपरीक्षकउपरसमेत क्षतिपूर्ति दिलाई विभागीय कारवाही गरिएअ’ भनी बयान दिन्छन् । प्रहरीको दावीअनुसार गेस्टहाउस सञ्चालक वसन्तबहादुर थापाले समेत प्रहरी जवान श्रेष्ठको नाम पोलेका थिए तर अदालतमा उनले ‘मेरो गेस्टहाउसमा घटना भएको रहेछ ।

जोशीलाई इजलास नदिइने

■ **कृष्ण ज्ञवाली**, (काठमाडौँ)

सर्वोच्च अदालतले वरिष्ठतम न्यायाधीश दीपकराज जोशीलाई तत्काल इजलास नतोक्ने भएको छ । स्रोतका अनुसार इजलास नतोकिएका कारण जोशी मंगलबार हाजिर भएर फर्किएका थिए । प्रधानन्यायाधीश नियुक्त ओमप्रकाश मिश्रको स्वागतका लागि सोमबार जोशी सर्वोच्च अदालतमा पुगेका थिए । उनले नै स्वागत गरेर मिश्रलाई कार्यकक्षमा पुर्‍याउँदै ‘न्यायाधीशबीच कनिष्ठ/वरिष्ठ नहुने’ भन्दै आफूले मिश्रलाई स्विकारेको प्रतिक्रिया दिएका थिए । तर, यो परिस्थितिका कारण सर्वोच्चका केही न्यायाधीश भने रुष्ट भए । स्रोतले भन्यो, ‘संसदीय समितिले नै क्षमता र योग्यतामा प्रश्न उठाइसकेपछि जोशीले न्यायालयको मर्यादाका लागि पनि विवेक पुर्‍याउनुपर्छ भन्ने न्यायाधीशहरूको राय छ ।’ अदालत स्रोतले जोशी श्रीमान् हिलो आएकाे कुनै इजलास नपारेको बताएको छ । ‘तर जोशीले अघिल्लो दिन नै सर्वोच्चमा आएर प्रधानन्यायाधीश ओमप्रकाश मिश्रलाई स्वागत गरेर भोलिदेखि नियमित काममा फर्कने अभिव्यक्ति दिएका थिए’ स्रोतले भन्यो, ‘उनीमाथि इजलास नतोकिनु अर्थपूर्ण छ । बुधवारसमेत यो क्रम जारी हुनेछ ।’

सर्वोच्च अदालतमा मंगलबारे अनौपचारिक फूलकोट बसेको थियो । त्यसक्रममा अधिकांश न्यायाधीशले घुमाउरो

रूपमा ‘न्यायपालिकाको साथ जोगाउनका लागि विवेक पुर्‍याउनु’ सुझाव दिएका थिए । हामीले उहाँलाई सोभै राजीनामा दिनु भन्न मिलेन, संसदीय समितिले नै गम्भीर टिप्पणी गरेको अवस्थामा विवेकसम्मत रूपमा चल्नहोस् भनेका हौं, सर्वोच्चका एक न्यायाधीशले भने, ‘उहाँले साँच्चै आफूमाथि अन्याय भएको महसुस गर्नुभएको छ भने पनि संसदीय समितिको निर्णयमाथि चुनौती दिन सक्नुपर्छ । अन्यथा समितिको आदेश लत्याउँदा बाहिर राम्रो सन्देश जाँदैन ।’

प्रधानन्यायाधीशमा पुर्‍याएर निकास दिन’ अस्वीकृत भएलगत्तै विदामा बसेका जोशी नयाँ प्रधानन्यायाधीश नियुक्त भएलगत्तै अदालत आउन थालेका हुन् । उनी सैवधानिक व्यवस्थानुसार सर्वोच्च अदालतको वरिष्ठतम न्यायाधीश हुनुका साथै न्यायपरिषद तथा न्याय सेवा आयोगको सदस्य र मेलमिलाप परिषदको अध्यक्ष छन् । न्यायपरिषदले न्यायाधीशहरूको नियुक्ति, सरुवा र उजुरीमाथि कारवाही गर्छ । न्यायपरिषदको वेबसाइटबाट जोशीको नाम हटेको छ भने मेलमिलाप परिषदको अध्यक्षमा उनकै नाम छ ।

जोशीलाई इजलास दिएमा राम्रो सन्देश नजाने भनी केही न्यायाधीशले प्रधानन्यायाधीश मिश्रलाई कडा प्रतिक्रियासमेत दिएका छन् । संसदीय समितिले गम्भीर टिप्पणी गरेकाले उनीसँग इजलास ‘सेयर’ गर्न नसकिने केही न्यायाधीशहरूको प्रतिक्रिया थियो । यसअघि सर्वोच्च अदालतकै न्यायाधीश खिलराज रेग्मी संयोजकत्वको समितिले कार्यक्षमता अभाव भएको भनी प्रतिवेदन दिएपछि परमानन्द भ्मालाई इजलास नदिई हाजिर गराइएको थियो । दिर्घगत न्यायाधीश एणबहादुर वमलाई पनि इजलास नदिई हाजिर मात्रै गराइएको थियो । तर जोशीलाई भने लामो समय हाजिरमात्रै गराएर सर्वोच्च अदालतको निर्णयित कामकारवाही चल्न सक्दैन । उनी सैवधानिक इजलासको समेत सदस्य भएकाले राजीनामा नदिएमा अर्को वर्षसम्म सैवधानिक इजलासको कामकारवाही प्रभावित हुनेछ । न्यायपरिषद र न्याय सेवा आयोगले समेत यही समस्या ब्यहोर्ने छन् ।

इजलास नतोकिएर पनि नियमित अदालत आउने रणनीतिमा जोशी हुन् । उनी निकटका कानुन व्यवसायीले राजीनामा नगर्ने सल्लाह दिएको स्रोतको भनाइ छ । आगामी पुसको दोश्रो साता प्रधानन्यायाधीश मिश्रको पदार्पण सकेपछि जोशीले फेरि प्रधानन्यायाधीशमा सिफारिस हुन सक्ने आशासमेत गरेका छन् । जोशीले २०७५ साल असोज २३ गते मात्रै उमेरहदक कारण अवकाश पाउनेछन् ।

मौलिकता हरायो

जीता शर्मा (ढुंजाना)

पहिले-पहिले ब्रतको दिन पेट अडिलो होस् भनी बिहान कुखुरा नवासुन्जेल दर खाने गर्थे । तर अहिले महिनादिन अधिदेखि दर खाने चलन बसेको छ । अहिलेको दरमा पारिकार फेरिएका छन् । आधुनिक खानाको साथमा मदिरा पनि जोडिएको छ । पहिले-पहिले तीजमा चेलीले गीत गाएर घर-माइतका व्यवहारका तिता अनुभूति प्रकट गर्थे । अहिले तडक-भडकले भरिएका भड्किला गीतमा नाचगान गर्ने गरेको पाइन्छ । सबैभन्दा बढी गीत र दरले तीजलाई विकृत बनाएको छ ।

सामाजिक सञ्जालमा देखिने तस्बिर र भिडियो अनुसार विदेशमा रहेका नेपाली चेलीबेटीले आफ्नै मौलिक परम्परामा तीज मनाएको देखिन्छ । तर आफ्नै देशमा भने तीज विकृतितर्फ उन्मुख भएको देखा मन खिन्न हुन्छ । आधुनिकताको नाममा परम्परालाई भुलेर समाज सांस्कृतिक अतिवादतर्फ ढल्कंदैछ । यसले हाम्रो संस्कृतिलाई ठूलो असर पर्छ । चाडपर्व भनेको आफन्त, साथीसंगीसँग मिलनको अवसर हो । कामको चापले गर्दा आफन्त, साथीसंगी टाढिँदै गइरहेका छौ । पुराना स्मृति बिर्सिँदै गइरहेका हुन्छौ । चाडपर्वको माध्यमबाट सबैसँग भेट गर्ने अवसर प्राप्त गर्छौ । अरुको देखासकी गरेर विकृति भित्र्याउनुभन्दा आफ्नै परम्परा जगेर्ना गर्दै मनाउनु राम्रो हुन्छ । भड्किलो चाड हुनगयो भने आर्थिक रूपले सम्पन्न परिवारले मात्र तीजपर्व मनाउन सक्छन् । विपन्न वर्गले टुलुटुलु हेरेर मात्र बस्नुको विकल्प हुँदैन । त्यसपछि, उनीहरूका लागि यसको कुनै औचित्य र महत्त्व रहँदैन ।

व्रत/उपवास बसेर परिवारको सुस्वास्थ्य, दीर्घायु हुने कामना गर्ने यो पर्वमा अहिले लताकपडा, गरगहना र दर खाने प्रतियर्थाको होड छ । तीजको अघिल्लो दिन शुद्ध शाकाहारी खाएर व्रत बस्ने चलन थियो । तर अहिले यसमा विकृति आएको छ । तीज पर्व नभएर दर पर्वको रूपमा रूपान्तरण हुन्छ । सहर-वजार र आर्थिक सम्पन्न महिलालाई घरको कामकाज र बृहार्तन बेहोर्नुपरेको छैन । बच्चा मस्टेसी जाने र सासू-ससुराले पनि आफै काम गर्ने भएपछि, सहरका नारी स्वतन्त्र छन् । उनीहरूले बृहार्तन खप्न नपरेकैले तीजको मौलिकता हराउँदै गएको हो । बिहे गरेर दिएका चेलीबेटी माइत जाने फुर्सद र समय नभएको हुनाले त्यसको मौलिकता थियो । अहिले त्यस्तो छैन, दिनमा एकपटक माइत पुग्न सम्भव छ । वैदेशिक रोजगारमा रहेका अधिकांशका श्रीमती माइती बस्छन् । त्यस्ता चेलीलाई न लिन जानुपर्ने न बोलाउनुपर्ने भयो । त्यसैले तीजको मौलिकता हराउँदै गएको हो । अझै कतिपय ठाउँमा बिहे गरेपछि बृहारीकै रूपमा आफ्नो भूमिका निर्बाह गरिरहेका दिदीबहिनीहरू छन् । उनीहरूलाई मात्र यसको मौलिक महत्त्व हुन्छ ।

ग्रामीण तथा दुर्गम ठाउँमा आर्थिक अभावकै कारण महिला दिदीबहिनीहरूले राम्रो लाउन, मिठो खान पाएका हुँदैनन् । महिना दिनदेखि महङ्गो पार्टी प्यालेस, होटलहरूमा गहनाको प्रदर्शन गरेर दर खानुको सट्टा आर्थिक रूपमा विपन्न महिलाहरूलाई सीप प्रदान गरी स्वरोजगार वनाउँदा राम्रो हुन्छ । कति महिलालाई सीप प्रदान गरेर स्वरोजगार बनाएँ भन्ने प्रतियर्था गर्दा राम्रो हुन्छ । तिनीहरूसँगै रमाइलो गर्दै दर खाने कार्यक्रम गर्दा भोलिका चेलीबेटीले दुःख पाउँदैनन् । अब यसका लागि महिला सचेत हुनुपर्छ । सम्पन्न वर्गका महिला दिदीबहिनीले विपन्न वर्गका दिदीबहिनीलाई हातेमालो गर्दै तीज मनाउनसके यो पर्वको महत्त्व रहिरहनेछ । सबै दिदीबहिनी मिलेर दर खाउँ, नाचगान गरौं, रमाइलो गरौं । तर ३ दिनको चाडलाई महिनादिन नबनाऊँ । फजुल खर्च नगरौं । सभ्य र समुन्नत समाज अनि सांस्कृतिक पहिचान निर्माण गरौं ।

नागरिक पहिचानको पर्खाइ

विन्दा पाण्डे

नागरिक परिचानको विषय फेरि छलफलको उत्कर्षमा छ । संशोधनका लागि नागरिकता सम्बन्धी विधेयक संसदमा पेश भएपछि सरोकारवालाका लागि यो चासोको विषय बन्नु स्वाभाविकै हो । नागरिक पहिचान सबै अधिकार सटुपयोगको जग हो । यसको अभावमा व्यक्ति शिक्षा र रोजगारी प्राप्त गर्नमात्र होइन, आवत-जावतदेखि समाजमा हुने हरेक गतिविधिमा सहभागी हुन बञ्चित हुन्छ ।

नेपालमा पहिलोपटक नागरिकता सम्बन्धी ऐन २००९ मा बन्यो । त्यसयता पटक-पटक संशोधन गरिए पनि समयको गति अनुरूप प्रगतिशील देखिँदैन । यसको मूलकारण नीति निर्माणको कुसीमा आसिन व्यक्तिका गठित पितृसत्तात्मक दृष्टिकोणको निरन्तरता हो । नागरिकता ऐन २००९ को दफा २ मा नेपाली नागरिक हुन ‘आमाबाबुमा एकजना नेपाल राज्यमा जन्मेको’ हुनुपर्ने व्यवस्था थियो । विदेशीसँग विवाह भएका महिलाको सन्तानबारे दफा ४ (ख) नेपाली आमाबाबुबाट जन्मेकी स्वास्नीमानिसको विदेशी मानिससँग वैवाहिक सम्बन्ध भएपछि कुनै कारणले सम्बन्ध तोडिएमा वा परित्यक्त भएमा’ नागरिकता पाउन सकिने व्यवस्था थियो । दफा ४ (ग) अनुसार ‘विदेशमा गई बसोबास गरी विदेशी मुलुकको नागरिकता लिएका र तिनका साथमा आएका सन्तान समेतलाई नेपाल राज्य क्षेत्रमा आई लगातार बसेको एक वर्षपछि’ नेपाली नागरिकता मिल्थ्यो । त्यस समय नागरिकता मूलतः जन्मका आधारमा दिने व्यवस्था थियो ।

२०२० मा ऐन संशोधन गरिएपछि नागरिकता मूलतः वंशका आधारमा दिन थालियो । तर महिलालाई वंश ठानिएन । नागरिकता ऐन २०२० को दफा ३ मा वंशजको नागरिकता व्यवस्था गर्दै भनियो, ‘कुनै व्यक्तिको बाबु निजको जन्म हुँदा नेपालको नागरिक रहेछ भने त्यस्तो व्यक्ति वंशजको नागरिक हुन्छ ।’

२०४७ को संविधानको धारा ९ (१) मा ‘कुनै व्यक्तिको बाबु निजको जन्म हुँदा नेपालको नागरिक रहेछ भने त्यस्तो व्यक्ति वंशजको नागरिक हुनेछ’ भनियो । धारा ९ (६) ले नेपाली नागरिकको छोरा, छोरी वा वंशजको हकमा त्यस्तो व्यक्तिले नेपालमा दुई वर्षसम्म बसोबास गरेको भए कानुनद्वारा निर्धारित अवस्थामा र सतंमा नेपालको नागरिकता प्राप्त गर्न सक्नेछ’ भन्यो । त्यही अनुसार २०४८ मा नागरिकता ऐन संशोधन गर्दै दफा ६ (२) मा भनियो, ‘नेपालको नागरिकको छोरा, छोरी वा वंशजको कुनै व्यक्तिले नेपालको नागरिकता प्राप्त गर्नचाहे तोकिएको अधिकारी समक्ष नेपाली भाषा बोल्न र लेख्न सक्ने, अन्य मुलुकको नागरिकता त्याग्न गरेको र स्थायी बसोबास गर्ने सनसायले दुई वर्षदेखि नेपालमा बसोबास गरी असल चालचलन भएको निस्सासहित निवेदन दिनुपर्ने’ व्यवस्था गरियो ।

राणाशासन अन्त्यसँगै नेपाली महिलाले प्राप्त गरेको वंशजको अधिकार पञ्चायतले खोस्यो । प्रजातन्त्रवादीले बनाएको २०४७ को संविधानले पनि आमालाई वंश मानेन । २०४६ मा राजनीतिक प्रणाली र सत्ता फेरिए पनि बाबुमात्र वंश ठान्ने पितृसत्ताको मूलजरा हल्लन सकेन । अन्तरिम संविधान २०६३ ले आमाको वंशीय हक स्थापना गर्ने भन्दै धारा ८ को उपधारा २(ख) मा ‘कुनै व्यक्तिको जन्म हुँदा निजको बाबु वा आमा नेपालको नागरिक रहेछ भने त्यस्तो व्यक्ति वंशजको नाताले नेपालको नागरिक हुनेछ’ भनियो । तर उपधारा ७ मा ‘कुनै महिला‍ले विदेशी नागरिकसँग विवाह गरेकी नेपाली नागरिक महिलाबाट जन्मिएका छोराछोरीको हकमा निजको नेपालमा जन्म भई नेपालमै बसोबास गरेको र

संविधानको माध्यमबाट नागरिकता प्राप्त गर्ने नागरिकको अधिकार

बाबुको नागरिकताका आधारमा निजले विदेशी मुलुकको नागरिकता लिएको रहेनछ भने निजलाई तोकिए बमोजिम अंगिकृत नागरिकता प्रदान गर्न सकिनेछ’ भनियो । यसले वंशको हकबाट बञ्चित गर्‍यो ।

अन्तरिम संविधानका आधारमा संशोधन गरिएको नागरिकता ऐनको दफा ३ मा ‘कुनै व्यक्तिको जन्म हुँदा निजको बाबु वा आमा नेपालको नागरिक रहेछ भने त्यस्तो व्यक्ति वंशजको नाताले नेपालको नागरिक हुनेछ’ भनियो । दफा ५ (२) मा गएर उक्त अधिकारलाई प्रतिबन्ध लगाउँदै ‘विदेशी नागरिकसँग विवाह गरेकी नेपाली नागरिक महिलाबाट जन्मिएका छोराछोरीका हकमा निजको नेपालमा जन्म भई नेपालमै बसोबास

गरेको र बाबुको नागरिकताको आधारमा निजले विदेशी मुलुकको नागरिकता लिएको रहेनछ भने तोकिए बमोजिम अंगिकृत नागरिकता प्रदान गर्न सकिनेछ’ भनियो । दफा ५ (३) मा आमाको नागरिकताको प्रतिलिपि, नेपालमा जन्म भई स्थायी बसोबास गरेको स्थानीय निकायको सिफारिस र बाबुको नागरिकताको आधारमा विदेशी नागरिकता नलिएको निस्सा पेश गर्नुपर्ने भनियो । यो सम्भव छैन । यो व्यवस्था २०४८ को भन्दा कठोर हो । यही जन्म भएर यही बसोबास गरेको हुनुपर्ने र बाबुको देशको नागरिकता नलिएको निस्सा पनि पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था आमाका सन्तानलाई नागरिकता दिइदैन भनिएको हो ।

पहिलो संविधानसभाले नागरिकता सम्बन्धी व्यवस्थामा कठोर नीति लिने र अविभेदको सिद्धान्तमा आधारित हुने

भन्ने आवाज फेरि गुन्जायमान छ ।

आधारभूत मानव अधिकारबाट कसैलाई बञ्चित नगरिने भनी अन्तर्राष्ट्रिय प्रतिबद्धता जनाएको मेरो मुसुकमा हजारौ नेपाली आमाका सन्तानले नागरिक पहिचान पाएका छैनन् । उनीहरू आधारभूत मानव अधिकार र मौलिक अधिकार उपभोगबाट बञ्चित छन् । जीवनदेखि निराश हुनेमात्र होइन, आफूप्रति राज्यले गरेको दुर्व्यवहार र आमाप्रतिको विभेदका कारण राज्यसत्ताप्रति आक्रोशित छन् ।

संसदीय समितिमा छलफलका क्रममा रहेको वैयक्तिक गोपनीयताको विधेयकले भन्छ, व्यक्तिको निजी जीवनसँग सम्बन्धित गोपनीयता र महिलाको प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी विषय अनतिक्रमय हुनेछ । विधेयकको दफा ४ (१) प्रत्येक व्यक्तिलाई पारिवारिक गोपनीयता कायम राख्ने अधिकार हुनेछ भनिएको छ । सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धी विधेयक भन्छ, नवजात शिशुको बाबु वा आमाको नाम राखी जन्मको प्रमाणपत्र दिनु पर्नेछ । बाबुको नाम पहिचान हुन नसकेको वा खुलाउन नचाहेको कारण उल्लेख गर्नु पर्नेछ ।

नागरिकता सम्बन्धी विधेयकले भन्छ- विदेशी नागरिकसँग विवाह गरेकी नेपाली नागरिक महिलाको हकमा श्रीमानको देशको नागरिकता नलिएको वा त्याग गरेको प्रमाण र नेपाली नागरिक आमाबाट नेपालमा जन्म भई नेपालमै बसोबास गरेको र बाबुको पहिचान हुन नसकेको पुष्ट्याइसहित निज वा निजको आमाले स्वघोषणा गर्नु पर्नेछ । अनि अर्कोतिर प्रधानमन्त्री भन्दै हुनुहुन्छ, ‘नेपालको हरेक नेपाली नागरिकले अब विना फर्भस्ट नागरिकता पाउँछ । बाबु वा आमा एउटा नेपाली भएपछि उनका सन्तानले वंशजको आधारले नागरिकता पाउँछन् । मैले गृह मन्त्रालयलाई भनेको छु । संविधानमा, कानुनमा हरेकैर गर्नुपर्‍यो भने सकिन्छ ।’ (प्रदेश २ को संसदमा सम्बोधन, भदौ २)

राज्यको नीति र कानुनमा अन्तिम निर्णय गर्ने राजनीतिक र प्रशासनिक नेतृत्वमा विज्ञानको आधारभूत ज्ञान ‘हरेक सन्तानमा आमा र बाबु दुवैको वंशानु वरावर हुन्छ’ भन्ने ज्ञान नभएकै हो ? होइन भने संविधानले नै नागरिकताको आधार वंशीय पहिचान भन्ने स्पष्ट गर्दागर्दै बाबुको रगत वा वंशानुलाई मात्र कसरी नागरिकताको आधार प्रस्ताव गरिँदछ ?

नागरिकता सम्बन्धी विधेयकले महिला विरुद्ध विभेद र उनका सन्तानलाई नागरिक पहिचान दिनमात्र समस्या खडा गरेको छैन । सरकारले पेश गरेको यो विधेयक जस्ताको तस्तै पारित हुने हो भने नागरिक पहिचानविहीन बनाइएका नेपाली सन्तानलाई संविधानले सुनिश्चित गरेको सम्मानपूर्वक बाँच्न पाउने हक, समानताको हक, गोपनीयताको हक, महिलाको हक र बालबालिकाको हक हनन हुनेछ । स्वतन्त्रताको हक, सम्पत्तिको हक, शिक्षा सम्बन्धी हक, भाषा तथा संस्कृतिको हक, रोजगारीको हक, आवासको हक लगायत पनि प्रभावित हुनेछन् ।

आमाको एकल अभिभावकत्वमा हुर्काइएको सन्तान दर्जनौ मौलिक हकबाट बञ्चित हुनेगरी कानुन बनाएर सार्वभौम नागरिकका प्रतिनिधि सरकार र हामी सांसदले कस्तो दायित्व पूरा गरौला ?

लेखक सांसद हुन्

पार्टीका खाना कति स्वस्थ ?

		
महिलाले अलिकति बढी लाउँदा, खाँदा र मनोरञ्जन लिँदा तडक-भडक भयो भनी कोकोहोलो मच्चाउन जरुरी छैन ।		

		
का		पविता म्जुडमरी पुडासैनी pabita_m@yahoo.com
का		का

काभ्रेको पाँचखालमा गत शनिवार तीजको दर खाँदा भन्डै चार सयजना विरामी परे ।

स्थानीय ग्रामीण स्वावलम्बी बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्थाले आयोजना गरेको तीज कार्यक्रममा केराउको अचार खानेहरू विरामी भएका थिए ।

तीज पर्वमात्र होइन, विवाह, व्रतबन्ध, पानी लगायतका भोजमा खाना खाँदा मानिस विरामी परेका समाचार बेला-बेला आइरहेकै हुन्छन् । भोजका लागि होटल, रेष्टुराँ र पार्टी प्यालेसमा खुवाइने खानामा प्रायः समस्या देखिने गरेको छ । तर सर्वसाधारणको स्वास्थ्यमा यसरी खेलवाड भइरहँदा नियन्त्रण र निगरानीमा सम्बन्धित निकाय राम्ररी देखिँदैन ।

तीज पार्टीमा छरछिमेक, संघ-संस्था र कार्यालयमा पकाइने खाना प्रायः कमसल हुन्छन् । यसको भुक्तभोगी म पनि हुँ । तीज विशेष कार्यक्रममा ठूलो समूहका लागि तयार पारिने मासु, पुलाउ, तरकारी तथा मिठाइ प्रायः सडेणलेका हुन्छन् । सरसफाइमा ध्यान दिइएको हुँदैन । कतिपय महिला आफ्ना बालबच्चा लिएर यस्ता पार्टीमा पुगेका हुन्छन् । अखाद्य परिकार खानाले ती बालबच्चाको समेत स्वास्थ्यमा असर पर्छ । पार्टी प्यालेस, होटलहरूले चाडपर्वको अवसर पारेर बासी, दूषित र मिसावटयुक्त खाद्य परिकार खुवाउने प्रवृति रोकन सरकारले ध्यान दिनुपर्छ ।

अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगले पाँच वर्षअघि तीजका नाममा तडक-भडक गर्नेलाई जरिवाना लिने सामाजिक सुधार ऐन २०३३ लागू गर्ने भनेको थियो । पार्टी प्यालेस तथा होटल बुक गरेर महिनादिन अधिदेखि महँगो खान्की तथा कपडा र गरगहनामा महिलाले अत्यधिक खर्च गरेको भन्दै अख्तियारको आँखा दरको चद्द दो आर्थिक खाकातिर समेत मोडिएको थियो । त्यसपछि पार्टी प्यालेसमा भेला भई दर खाने कार्यक्रम केही समय

मत्थर देखियो । तर आआफ्नो कार्यस्थल र गाउँ/टोलमा महिला भेला भई सामूहिक दर खाने कार्यक्रम रोकिएन । तीज कार्यक्रम महिलाले कपडा र गहना प्रदर्शन गर्ने माध्यम बनेको छ । राजनीतिक दलहरूका लागि प्रचार-प्रसारको माध्यम पनि हो । तीजमा गीत-संगीतको व्यापार उकालो लाग्छ ।

चन्दा उठाएर होस् वा आफू-आफू बीचकै रकम सकलन गरेर, सामूहिक रूपमा दर खाने र नाचगान गर्ने चलन सहर-बजारबाट गाउँमा पनि फैलँदैछ । कनीकृषी केही रकम जम्मा गर्दै आलोपालो आफन्तकहाँ दर खान जाने र रमाइलो गर्ने प्रचलन बढ्दैछ । तीज समाज, देश र विदेशसम्मै फिजारिन पुगेको छ । तीजमा दिदीबहिनीलाई माइती बोलाएर मिठो-मसिनो खुवाउने र घर फर्कने बेला कपडा किनेर पठाउने चलन परम्परादेखिकै हो ।

गीतै छ नि,
*आमाले पकाएको मिठो दर
माइती पुगी खानेछ रहर
बुवाले किन्दैको सारी
लगाइ नाच्नु सबैको मेख गारी*

जुडोन र कम्मरमा सुनको भाग पारेर लगाउने चलन फेरिएर अहिले सुनको भाग गर्धनमा र जुडोन कम्मरमा आइपुगेको छ । यस्तो शैलीको उद्देश्य गहन प्रदर्शन बाहेक केही हैन ।

न्यून वर्गलाई विशाद
निम्न वर्गलाई पनि चित्त बुझाउने सामग्रीले बजार भर्न उत्पादक त्यतिकै सफल देखिन्छन् । ‘सुनभन्दा कम छैन, हराएमा डर छैन’ नारा अधि सारै पित्तलका गरगहनाको धन्दा व्यापक बन्नु यसैको परिणति हो । उत्पादकको नारामा लट् ठिँदै सुनको अनुपातमा निकै सस्तो ठानेर बहुसंख्यक महिला तत्कालीन देखासिकी ठान् तयस्ता नक्कली सामान किन्ने गर्छन् । तर ६ महिना नटिक्ने गुणस्तरहीन धातुमा खन्याएको मूल्य सबै स्वाहा हुनेतर्फ ध्यान पुगेको देखिँदैन । जुनसुकै सामग्रीमा तिरिको एक रूपैयाँको समेत छुट्टै महत्त्व हुन्छ । उत्पादकहरूले उपभोक्ताको पैसालाई मृत्यहीन बनाइरहेको तथ्य कहिले बुझ्ने महिलाले ? यी सबै गरेर हैसियत माथि उठेको तथ्य स्थापित हुने भए ठिकै हो । तर न्यून वर्गकाले सुन लगाए पनि पित्तल ठान्ने र उच्चहरूले पित्तले लगाए पनि सुन देख्ने सामाजिक दृष्टिदोष छ भने किन नचाहिँदो होडवाजीमा सलमन हुने ?

महिला अस्तित्वको सवाल
तीज मनाउने शैलीबाट महिलाको मानव अधिकार र स्वतन्त्र अस्तित्व स्थापनामा महत्त्वपूर्ण योगदान पुर्‍याउ जसरी बुझ्ने गरिन्छ । तर तीज निरान्त धार्मिक पक्षमार्गी जोडिएको पर्व हो । यसले महिलाको मानवीय गरिमा र स्वतन्त्र अस्तित्व

जागिरे महिला बढ्दैछन् । उद्योग, व्यापार व्यवसाय तथा राजनीतिमा महिला संलग्नता बढेको छ । महिला स्वावलम्बी बन्दैछन् । गाउँघरमा पशुपालन तथा खेतीपाती गरी महिलाले आर्जन गर्छन् । सहर-बजारमा भकै पोल्नेदेखि तरकारी बेच्ने, कपडा सिलाउने तथा भवन निर्माणका कार्यमा सघाउने लगायत सीप तथा श्रमजन्य काममा महिला क्रियाशील देखिन्छन् । राजनीतिक चेतना पनि बढेको छ । पर्वका बेला महिलाले अलिकति बढी लाउँदा, खाँदा र मनोरञ्जन लिँदा तडक-भडक बढ्थो भनी कोकोहोलो मच्चाउन जरुरी छैन । बरु खानपानको स्वच्छता र स्वस्थताका लागि सजग गराउनुपर्छ । पार्टी प्यालेस तथा होटलहरूमा अनुगमन गर्नुपर्छ । सरकारले महिलालाई तीज परेकी उपलवध गराउने व्यवस्था जरुरी छ ।

महिला सभ्यता पहिचान र संस्कृति संरक्षणका पहरेदार हुन् । तीज मान्ने परम्परामा परिवर्तन देखिए पनि तीजको धार्मिक आस्था हिन्दु महिलामा उत्तिकै छ । पतिभक्तिको पर्व भन्दै तीज पर्वप्रति टिप्पणी गर्नेहरू पनि छन् । तर तीज हिन्दु महिलामा मात्र सीमित नभई सबै महिलाको साझा पर्व बन्दै जाँदछ ।

तीजले महिलाको मानवीय गरिमा र स्वतन्त्र अस्तित्व स्थापनामा भूमिका खेलेको छैन ।

उषा थपलिया

केही वर्षपता हिन्दु धार्मिक मान्यता र तरिकाभन्दा बेग्लै किसिमले तीजका भड्किला पक्ष विस्तार हुने क्रम बढ्दो छ । धार्मिक पर्व अन्तरगतका विधि-व्यवहारभन्दा ताम्रभाम र देखासिकी चरित्र बढी मिसिन थालेका छन् । अधिल्लो वर्षको तुलनामा विकृति हरेक साल बढ्दै जानु दुःखद हो ।

पार्वतीको तीज ब्रतका प्रभावले भगवान शिव र पार्वतीबीच वैवाहिक सम्बन्ध स्थापित भएको हिन्दु धार्मिक मान्यता छ ।

यसका आधारमा विवाहित महिलाले पतिको दीर्घायु र प्रगति अनि अविवाहित नारीले असल पति पाउन निराहार ब्रत बसी तीज मनाउने गरियो । विशेषतः महिलाको पर्वका रूपमा समाजभित्र यसको परिपालना हुँदै आएको छ । लगातार चार दिनसम्म फरक-फरक विधि पूरा गरी तीज सम्पन्न गर्ने चलन थियो । अहिले रमाइलो गर्ने, हैसियत देखाउने नाममा महिनादिन अधिसम्म तनिकएको छ । यसै मेसोमा अनेक विकृति भित्रिएका छन् ।

दरको विकृत रूप
तीजमा दरको महत्त्व विशेष मानिन्छ । २४ घन्टाभन्दा

नुवाकोटको भान्छेमा तामाङ फिल्म 'प्राङ्ना' सुटिङ क्रममा कलाकारहरू । राज किङ वाइबाको निर्देशन रहेको फिल्ममा नुवाकोट र धादिङको पहाडी जीवनशैली समेटिने बताइएको छ । दुई सातादेखि सुटिङ युनिट भान्छेमा छ ।

तस्विर सौजन्य : प्राङ्ना युनिट

बालुवाटारमा तीज उल्लास

कान्तिपुर संवाददाता काठमाडौं

खासमा उनलाई तीजको शुभकामनाका लागि स्टेजमा बोलाइएको थियो । तर, टोखा नगरपालिकाकी उपमेयर जानमाया डंगोलले कविता सुनाउन थालिन् । पछिल्लो पटक बढ्दो तडकभडकका कारण तीजको मौलिक पहिचान गुम्दै गएको भन्दै उनले कवितामै व्यंग्य कसिन् । तीज आउनु महिना दिनअघि नै देखासिकी गर्ने सहरियाप्रति उनी कटाक्ष गर्दै थिइन् :

गाउँमा तीज कहिले हो कहिले सहरमा एक महिना पहिले...

स्थानीय तहका महिला जनप्रतिनिधि, सांसददेखि मन्त्री पत्नीहरूसहितले प्रधानमन्त्री निवास, बालुवाटारमा मंगलबार यसरी तीजमा बढ्दै गएको विकृतप्रति चिन्ता जनाए । उनीहरूले तिजको नेपाली परम्परा जोगाउँदै यसलाई विकृत हुनबाट बचाउन घरघरबाट पहल हुनुपर्ने औल्याए । त्यस्तै चिन्ताकै गीत गाए, नाचे अनि शाकाहारी दर खाए । यसको चाँजोपाँजो मिलाएकी थिइन् प्रधानमन्त्रीपत्नी राधिका शाक्यले । 'तीज र तिहार भनेको त सबै नेपाली चेलीहरूको पर्व हो,' दर खाँदै गर्दा सांसद सरिता न्यौपानेले भनिन्, 'अचेल यो सभ्य हुनबाट अलिक

प्रधानमन्त्री निवास बालुवाटारमा मंगलबार मनाइएको तीज कार्यक्रममा सहभागीहरू ।

चिप्लिन थालेको छ । तीजको साख हामी आफैँले जोगाउनुपर्छ ।' कलाकार संगीता लामा नाच्दै गर्दा एकै छिनका लागि आइपुगेका प्रधानमन्त्री केपी ओलीले सामाजिक सञ्जालका कारण पछिल्लो पुस्ताको मनोविज्ञानमाथि प्रहार भइरहेको बताए । संगीताले नृत्य गर्दैगर्दा चेली माइतीको भलाकुसारी गुन्जिएको थियो, गीतमै । प्रधानमन्त्रीको चिन्ता भने अहिलेको तीज 'चेली-माइतीबीचको भलाकुसारी' भन्दा पर पुगेको प्रति थियो ।

'हामीले हुँकंदै गरेको नयाँ पुस्ताप्रति चासो दिन छाड्का छो,' प्रधानमन्त्री ओलीले भने, 'अभिभावक

भएपछि सन्तानप्रतिको उत्तरदायित्व पनि पूरा गर्नेपर्छ । निश्चित समयसम्म उनीहरूलाई गाड्ड गर्नुपर्छ । अहिले सामाजिक सञ्जालबाट हाम्रो संस्कृतिमाथि प्रहार गर्ने काम भइरहेको छ । यो एक प्रकारको घुमाउरो हस्तक्षेप हो । हाम्रो मौलिक ज्ञान, परम्परा र संस्कृति जोगाउन यतातिर पनि ख्याल पुर्‍याउनुपर्छ ।'

यसपछि प्रधानमन्त्रीले महिलाहरूलाई व्रत बस्दा आफ्नो स्वास्थ्यको पनि ख्याल पुर्‍याउन सुझाए, समाजमा बढ्दै गएको महिला हिंसाविरुद्ध आवाज उठाउन पनि तीजको

प्लेटफर्म प्रयोग गर्न आग्रह गरे । कवि अनिता लामाद्वारा तीजकै सन्दर्भ जोडिएको सिर्जना वाचनसहित सुरु भएको समारोहमा आमाधरकी सञ्चालक दिलशोभा श्रेष्ठ, सूर्यविनायक नगरपालिकाकी उपमेयर जुना बस्नेत, बिना बाँस्तीला, शोभा श्रेष्ठ लगायतले तीजलाई नारी विभेदविरुद्धको चाडका रूपमा मनाउन आग्रह गरे ।

'तीजलाई सांस्कृतिक सद्भावको रूपमा पनि जोड्न सकिन्छ,' कार्यक्रम संयोजकसमेत रहेकी अनिताले भनिन्, 'संस्कृति जोगाउने कुरा त छुट्टै छ,' उनले आफ्नो रचनामा भने तीजलाई विम्व बनाएर नारी समानताको वकालत गरेकी थिइन् ।

काव्यको तीज गीत

काठमाडौं (कास)- गायिका काव्य आचार्यको 'किन आएनन् माइती लिन...' तीज गीत सार्वजनिक भएको छ । लीना शर्मा रेम्कीका शब्द र एकनारायण भण्डारीको लय रहेको यो

गीतमा आचार्यको आवाज रहेको छ । भिडियोसहित सार्वजनिक भएको यो गीतमा मोडलहरू शर्मिला गिरी कोइराला, सपना थापा, रितु बोहरा र प्रशंसा कोइरालाको अभिनय रहेको

छ । भिडियोको निर्देशन कपिल लामाले गरेका हुन् । विन्ध्यवासिनी म्युजिकबाट सार्वजनिक भएको यो गीतको भिडियोले दर्शकको राम्रै माया पाइरहेको छ ।

Recharge & Win

१०० मा
१०० लाई
१-१ लाख

हार्दिक बधाई!

विजयी कोडहरू जसले रु. १-१ लाख जित्नु भएको छ ।

०१-००२९४६६८५
०१-००३७६००४०
०१-००३२४३५१७
०१-००५६३२५५३
०१-००७१४९१२४

०१-००१४२०३७७
०१-००३६६१९७९
०१-००२४०९१६१
०१-००६६७५१७७
०१-००७०४८४०८

योजना बारे जानकारीका लागि ९७१०७

अर्कै ९ हप्ता बाँकि छ, रिचार्ज गर्दै गर्नुहोस् ।

The new era of electric

Introducing

IONIQ electric

VISIT OUR
STALL NO. H16
At NADA Autoshow 2018

अर्थ वाणिज्य

राजधानीको भूकृतीमण्डपमा मंगलबारबाट सुरु भएको नाडा अटो सो उद्घाटनपछि स्टल अवलोकन गर्दै अर्थमन्त्री युवराज खतिवडा । प्रदर्शनीमा विभिन्न ब्रान्डका कार तथा मोटरसाइकलहरू राखिएका छन् ।

समाचार पृष्ठ १९ मा तस्विर : डेली पोर्षी

चिया मजदुरको आन्दोलन टुंगिएन

पुलाव (कासा)- वार्षिक अठाई अर्ब रुपैयाँभन्दा धेरै विदेशी मुद्रा भित्र्याउने विद्या क्षेत्रमा कार्यरत मजदुरले सेवा सुविधा कम पाएको गुनासा गर्ने छ/छैन । सेवा सुविधाको विषयमा पटकपटक विरोधमा उत्रने चिन्ता मजदुरहरू पुनः आन्दोलनमा होमिएका छन् । ३ वर्षसम्म कुनै आन्दोलन नगरेका विद्या मजदुरले यसपालि सरकारले तोकेको सेवा सुविधा पाउनुपर्ने माग राखेका छन् । विद्या क्षेत्रमा काम गर्ने श्रमिकहरूले अन्यसरह कुनै पनि सेवा सुविधा नपाएको र सरकारले राजपत्रमा तोकेको पनि कार्यान्वयन नहुँदा आन्दोलनमा जानुपरेको उनीहरूको भनाई छ । इलाम, भक्तपुर, धनकुटालगायत विद्या बढी उत्पादन हुने क्षेत्रको मजदुरहरू मारमा परेको भन्दै आन्दोलनमा लागेका हुन् ।

मुना धेरै पलाउने मुख्य सिजनमा आन्दोलनले विद्याको कुल उत्पादनमा नै असर पुर्‍याउने गर्छ । मजदुरहरूले भनेर माग पुर्‍याउन यही असर उपयुक्त भएकै दवावी गर्ने गरेका छन् । सरकारले विद्या क्षेत्रलाई विशेष प्राथमिकतामा राखेर सहयोग नगरे आफूहरूले मात्रै मजदुर समस्या समाधान गर्ने नसक्ने उद्योगीहरूको भनाई छ ।

राजपत्रमा उल्लेख गरेवमोजिम गर्न र थम ऐन २०७४ लागू गर्ने दवाव बढेकै मजदुर संघहरूले भदौ १३ देखि आन्दोलन सुरु गरेका छन् । बगान र कारखानालाई असर नपने गरी उनीहरूले हालैलाई आन्दोलनका कार्यक्रम त्यागेका छन् ।

पाटामा लगाएको निगमको
जहाजबारे छानबिन हुने

■ सुरज कुँवर (काठमाडौं)

काठमाडौँ- दुईवर्षे कर्मसंयल उडान रद्द गरेर मलेसियामा हुने पाटोको टुमस मेलाका लागि लिएको नेपाल वायु सेवा निगमको विमान घटनाबारे संस्थापन गर्ने पर्यटनमन्त्री वीरन्द्र अधिकारीले निन्देशन दिएका छन् ।

पर्यटन प्रवर्द्धन सम्मन्धी नेपालमा शाखा भएको गैरसरकारी संस्था पाटोको वृधवारदेखि मलेसियामा हुन लागेको तीनदिने मेलाका भाग लिनका लागि राष्ट्रिय ध्वजावाहक विमानको आइतबार रातिनो दुईवर्षे उडान रद्द गरेर सोमबार विहान मलेसिया लागेको थियो । यो उडान रद्द भएकोछ त्यस रात दुईवर्षे उडन पछिरेहेका ६३ यात्रुलाई सिनामंगलका तीनवटा साना हेटौलाका निगमकै खर्चमा राखिएको थियो भने दुईवर्षेका निगमकै आउन लागेका १ सय ४५ यात्रु उतै रोकिएका थिए ।

मन्त्री अधिकारीले यस विषयबारे गम्भीर भएको प्रतिनिधिका दिई सलनलाई कारवाही गर्ने बताए । 'एटास्टको उडान रद्द गरेर अर्बौर जहाज लैजानु गम्भीर विषय हो', मंगलबार मन्त्री उडान बोर्डमा आर्योजित पत्रकार सम्मेलनमा मन्त्री अधिकारीले भने, 'सरकारले यस्तो विषयमा छुट्टा दिने छैन ।'

निगमको सञ्चालक समितिका अध्यक्ष तथा सचिव कृष्णप्रसाद देवकोटाले वास्तविकता के भएको हो भनी छानविन गर्ने निगमका प्रबन्धकको सारतलत कसाकसालाई निन्देशन

दिएको सम्मेलनमा बताए। 'वास्तविकता के हो ? कुनैत लगाएको छु' पर्यटन सचिव देवकोटाले भने, 'यसबारे खैर जानकारी उपलब्ध गराउन भनेको छु।' मन्त्री अधिकारी र सचिव देवकोटाले सञ्चार माध्यममार्फत यसबारे जानकारी पाएको बताउँदै सत्यतथ्य सर्वज्ञानिक गर्ने बताए।

उक्त मेलामा भाग लिन निगमको कपोरेट विभागका निर्देशक रवीन्द्र श्रेष्ठ र कर्मसंयल

आइतबार रातिको दुबई उडान
रद्द गरेर सोमबार बिहान निगमको
विमान मलेसिया लगिएको थियो

विभागका निर्देशक कृष्णगोपाल जोशीसहित ३७ जना नेपालीको टोली सोमबार बिहान साढे ९ वजे काठमाडौँबाट उडेका थिए। यसमा निगमका ४ कर्मचारीसहित पाटा नेपाल, पर्यटन बोर्ड, पर्यटन व्यवसायी र पत्रकार छन्। १९ सय ५० सिट क्षमताको उक्त न्यारो बडी एयरबस विमानमा २५ जना अन्य टिकटको उद्देश्यका यात्रु थिए भने पाटाको मेलामा सहभागी ३७ मध्ये ४ जनालाई सित्तैमा टिकट दिइएको थियो।

आइतबार रातिको दुवई उडान गरेको भए भोलिपल्ट (सोमबार) बिहान मलेसियामाको उडान पनि हुन्थ्यो। यसबाहेक त्यसदिन निगमका दुईटा वाइजवडी एयरबस र एउटा बोइङ

पनि स्ट्यान्डावार्ड अस्थामा थिए । निगमको कर्मसिधल र अपरेसन विभागीवीच समन्वय नै देखिनुपु, निगम सौ भन्नु ।

यसैवीच निगम मुख्यालयमा मंगलवार भएको निर्यात निशंशहरूको बैठकमा जहाज दुवई नडडाई मलेसिया ललिएको विषयमा छलफल भएको बैठकमा सहभागी एक श्रोतले भन्यो । बैठकमा मस्रावन्धक कंसाकारलाई उगमका एक प्राविधिक निशंशकेले मलेसिया उडान गरिनु गलती भएको सुनाए । श्रोतले भन्यो, 'दुबईको उडान रद्द नगरेको भए पनि मलेसियाको उडान गर्न सकिन्थ्यो ।' ती निशंशको भनाइ उद्गत गर्दै श्रोतले कानिपपुरसंग भन्यो । बैठकमा निगमभित्रको सूचना सञ्चार माध्यममा गएको विषयमा महानिशंशकेले निशंशहरूलाई सचेत गराएका थिए । 'दुईजना निशंश एकउटै कार्यक्रममा नगएको भए पनि हुन्थ्यो,' निगम श्रोतले भन्यो, 'पाठाको मेलामा मलेसियास्थित निगमको रेडसनका कर्मचारीलाई पठाउन सकिन्थ्यो ।' कार्यक्रम सुरु हुनु अघि दिनअघि नै निगमको टोली मलेसिया जानु जायज नभएको बताउँदै एक अधिकारीले भन्यो, 'प्रतिदिन होटल भर्ने र सय ५० र ट्यान्कीसिलागतको छुट्याका लागि पाउने १ सय २० डलर भत्तामा लोभ गरेको देखिन्छ ।

यसैवीच निगमले मंगलवार विज्ञप्ति जारी गर्दै दुबईको उडान 'बाध्यतामक विज्ञप्ति सिर्जना भएकोले' रद्द गर्नुनरेको जनाएको छ ।

उपभोक्तालाई चिनी महँगो पर्ने

■ **राजु चौधरी** (काठमाडौं)

चिनी उद्योग संघका उपाध्यक्ष राजकुमार अग्रवालका अनुसार उनको कारखानाबाट प्रतिहिलो ३२ रुपैयाँमा चिनी विक्री हुन्छ, बाजारमा भने चिनीको खुद्रा मूल्य प्रतिहिलो ४२ रुपैयाँ छ। यी बीचमा प्रधानमन्त्री केपी ओलीले चिनी आयात रोक्न अर्थ र वाणिज्य मन्त्रालयलाई निर्देशन दिएका छन्। यदि चिनीको आयात रोकियो भने चिनी बजार मूल्य प्रतिहिलो ७० रुपैयाँभन्दा बढी पनें खरिदमाथी बताउनेछ। स्वदेशी चिनी उद्योगीले यहाँ उत्पादित चिनी विक्री नभएको र किसानलाई पनि भुक्तानी दिन नसकेकाले आयात बन्द गर्ने प्रधानमन्त्रीलाई अप्रग्रह गरेपछि, उनले आयात रोक्न निर्देशन दिएका हुन्।

‘सम्बन्धित क्षेत्रका

- आयात रोक्ने
- आवश्यकताअनुसार

सकिन्छ : अ

भातको छुं, उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्तिमन्त्री मातृका यादवको कान्तिपुर्सित भए, चिनीको डमिपड शहर बानेश्वर उंचित होइन ।' उखु उत्पादक महासंघका अध्यक्ष कपिलमन मैनौलीका अनुसार हाल चिनी उद्योगीको करिव ४ अर्ब रुपैयाँ किसानलाई तिर्न बाँकी छ । तर वर्षसम्म सरकारले उद्योगीलाई भ्याट पठाई दिन्थ्यो । सलूलयत हुँदाहुँदै पनि गए वर्षसम्म मात्रै ७ अर्ब उद्योगी किसानलाई भुक्तानी भुक्तानी थिएन । यस वर्षदेखि सरकारले कडाइ गरेपछि भुक्तानी दिन थालेको पछिल्लो ६ महिनामा ३ अर्ब तिरिसकका छन ।

त्यसैले आयात प्रतिबन्ध लगाउनु मात्रै उद्योगीलाई संरक्षण गर्ने उपाय नभएको अर्थवदे बताउँछन् ।
वरु आयात प्रतिबन्ध नै उद्योगबाटोमा मारामा पर्ने विज्ञ बताउँछन् । 'विश्व व्यापार संगठन (डब्ल्यूट्रो) सदस्यको नाताले आयात नै बन्द गर्न मिल्दैन,'
अर्थविज्ञ पोषाज पण्डेले भने । अत्यधिक आयातले उद्योगलाई नै असर गरेको हो भने सुरक्षा उपाय अपनाउनु सकिन्छ । असर गर्ने/नगर्नेको पुष्टि गर्न सन्तुपनै पण्डेले बताए । त्यति हुँदा पनि आयातलाई निरुत्साहित गर्न भन्सार (शुल्क) अरोधको प्रयोग हुनुपर्छ,' उनले भने ।
'आयात नै बन्द गर्न मिल्दैन ।'
मन्त्री यादवले भने आयातकलाअनुसार पनि आयात

खोलें सकिने बताए । अहिने आयातकी आवश्यकता नभएर रोकने सहर्षमि भएकी पुजने बताए । उपाध्यक्ष अग्रवालका अनुसार उद्योगीहरूले मौज्जात विक्री भएपछि मात्रै खुला गर्नुपर्ने सुझाव दिएका छन् । हाल उद्योगीसँग कोरर १ लाख ८ हजार टन चिनी मौज्जात रहेकोे संधको दावी छ । 'आयात बन्द हुँदा तिन मिनटको अवधिमा कोरर ५० हजार टन विक्री हुन सक्छ । पुस १ गतेदेखि नयाँ सिजन नुरु हुन्छ । कसिड बैठ मसान्तसम्म चल्छ,' उपाध्यक्ष अग्रवालले भने, 'अहिनेको अवस्थामा उद्योगीहरूले किसान मारमा पछेनु ।' आयात बन्द गर्दा चिनीको मूल्य नबढ्ने अग्रवालले दावी गरे । तर, आयात बन्दले चाडवाडमा मूल्य अस्वाभाविक रूपमा बढ्ने उपभोक्ता अधिकारकर्मीहरू बताउँछु ।

अन्तर्राष्ट्रिय वजारमा
चिनिको मूल्यमा गिरावट
आएकाले आयात बन्द उचित
नहुने राष्ट्रिय उपभोक्ता
मन्त्रका अध्यक्ष प्रेमलाल
महर्जनले बताए। 'आयातमा
नै प्रतिबन्ध लगाउनु पूर्णतः

खुला बजार अर्थ नीति र स्वच्छ प्रतिस्पर्धाको नीति विपरित हुन्छ' उनले भने, 'आयात प्रतिबन्धले चिनीको बजार मूल्य बढाउँछ।' यसअघि पनि चिनी उद्योगीले चिनी विक्री नभएको भन्दै भन्सार महसुल बढाउन दबाव दिएका थिए। सरकारले सोहीअनुसार चिनीको भन्सार महसुल १५ प्रतिशतबाट २५ अथवा ३० प्रतिशत पुऱ्याएको थियो। अहिले पुनः चिनी विक्री नभएको भन्दै आयात नै प्रतिबन्ध गर्नुपर्ने माग गर्दै आएका हुन्।

‘૨૦૭૩ કો ચૈત્ર ૨ ૨૦૭૪ કો વૈશાખમા
ચીની ડોઘોનો લાગત મુદ્દા ૧૬ દેખે ૬૬ હૃદા
ચિનીય વિજામા ૨૨ દેખે ૧૬ સ્વૈયંચામ મલ્કી
મળેકો થિયો । વ્યવસાયીલે અધિકતમ મુનાફા ૨૬
પ્રતિશતસમ લાફો સરકારી પ્રતિવેદનનાતે
દેખીકો છું.’ મન્ચકા અચ્છ મહર્જનલે મને, ‘સ્વદેશી
ડોઘોહીરુ રાષ્ટ્ર ૨ જનાતોનો કિલેમના આપને હિતમા
માત્ર કામ ગરેકો સ્પર્ટ દેશિન્દુ । ષોડશાકમા ચીનીકો
મૂલ્ય વઢાવને છેલ હો ।’ આપૂર્તિમન્વી યાદવલે મને
ચીનીકો મૂલ્ય વઢવને દાઘી ગે । ‘ચીનીકો મૂલ્ય
વઢેદને । ત્વસકો જારેન્ટી સરકારલે ગઢું । મૂલ્યકો
સન્દર્ભમા પોં છલકાવે મણી, ’ અનેલે મને, ‘ચીની
અમાવ પાંતે હન દિદૈનૈ ।’ હાલ મુલુકમા ૧૩ ચીની
ડોઘો હન ।

रेस्क्यू उडानका नाममा कर छली

■ जयबहादुर रोकाया (हुम्ला)

हुस्नामा रहका निजी हेलिकप्टर
कम्पनीले पछिल्लो तीन महिनामा करिब
३० आकस्मिक उडान गरे। अधिकांश
उडानमा बिल दिइएन। बिल दिएकाले
पनि भ्याट बिल दिइएनन्।
सिमकोटका पर्यटन व्यवसायी
विजय लामाले कसैलाई हेलिकप्टरबाट

रेस्क्यु उडानको आवश्यक परे व्यवस्था गर्ने गरेका छन्। लामाका अनुसार रेस्क्यु उडान गर्ने हेलिकप्टर कम्पनीले मूल्य अभिवृद्धि करको बिल दिँदैनन्। कम्पनीको लेटरप्याड प्रयोग गरेर प्रमाणस्वरूप लेखेर दिने गरिएको छ। लाखौं रकमको साँगे बिल गर्ने हेलिकप्टर कम्पनीसँग भ्याट गर्न हुँदैन। लामाका अनुसार यसवर्ष

जेटदेखि साउनसम्म जिल्लाभित्र ३० रेस्क्यु उडान भएका थिए । एक उडानको ठाउँ अनुसार प्रति उडान ८० हजारदेखि १ लाख २५ हजारसम्म लिने गरिएको छ ।

यी व्यावसायिक उडानका साथै हुम्लामा गरिने अधिकांश कारोबारमा कर छुली हुने गरेको छ ।

बाँकी पृष्ठ १३ ▶▶

— INTRODUCING —

Xtreme 200R

INTRODUCTORY
PRICE RS. 2,86,500/-*

FEAR
NOTHING.
Unleash your fearless side on
the all new Hero Xtreme 200R.

POWERFUL 200CC ENGINE

DUAL DISC WITH ABS

STYLISH METER CONSOLE

LED TAIL LIGHTS

LED PILOT LAMPS

VISIT US
AT

Auto Show 2018

STALL NO. L5

Kathmandu Valley

Outside of Valley

CUSTOMER CARE
Toll Free No.: NTC: 16600122033
Ncell: 9801571023
customercare@ngmhero.com

आकर्षक व्वायजरमा
सरल Finance सुविधा

30% छुट
इन्जिन आयलमा

७% छुट
स्पेयर पार्ट्समा

फ्री
हेल्मेट

वारंटी

मोटर अनुसार

Kathmandu Valley

Outside of Valley

Balaju 4361786 • Balkumari 5186184 • Bhaktapur 6613112 • Buddhabari 4104540, 4104541 • Gaththaghar 6638444 • Gyaneshwor 4428970 • Kantipath 4225377, 4266517 • Kumaripati 5008781 • Mitra Park 5241224, 5241033 • Ravibhavan 4670812

Attaria 551244 • Baglung 520174 • Bharatpur 526697 • Bardibas 550552 • Bhairahawa 523930 • Bhairahawa 524290 • Biratchowk 545227 • Biratnagar 463754 • Biratnagar 503095 • Birgunj 526894 • Birgunj 529667 • Birtamode 543248

Butwal 542725 • Butwal 437909 • Chandranigahapur 540739 • Damak 581463 • Damauli 560477 • Dang 563442 • Dhangadi 417115 • Dhanushadham 414063 • Dharan 526522 • Gaidakot 502399 • Gaighat 420032 • Gaur 521109 • Golbazar 540327 • Gorkha

420560 • Guleria 420099 • Hetauda 525386 • Inaruwa 561498 • Itahari 587580 • Jaleshwor 521095 • Janakpur 523644 • Janakpur 527426 • Kalaiya 551526 • Kapilbastu 550160 • Kawasoti 541001 • Kohalpur 540280 • Lahan 562202 • Lalbandi 501628 • Lamahi

540863 • Malangawa 521711 • Mahendranagar 520745 • Mahottari 556186 • Mirchaya 550803 • Narayanghat 532255 • Nawalparasi 520984 • Nepalgunj 551598 • Parsa 582862 • Parsa 561825 • Pokhara 539389 • Pokhara 522905 • Pyuthan 460464 • Rajbiraj

523542 • Siraha 520442 • Surkhet 525196 • Surunga 551010 • Tikapur 560426 • Tulsiapur 520808 • Urlabari 540074 • Waling 440610

कान्तिपुर पब्लिकेसन (प्रा.) लि. द्वारा प्रकाशित तथा मुद्रित, कार्यालय : सेन्ट्रल बिजनेस पार्क, थापाथली, पो.ब.नं. ८५५९, काठमाडौं, नेपाल, फोन नं. ५१३२०००, फ्याक्स: ९७७-१-५१३२००१, email : kanti@kmg.com.np, द.नं. २१/०४९-५०, अध्यक्ष तथा प्रबन्ध निर्देशक : कैलाश सिरोहिया, निर्देशक : स्वस्तिका सिरोहिया, प्रधान सम्पादक : नारायण वाने